

Є. М. Гутман,
аспірант, спеціальність 076 Підприємництво і торгівля,
Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-1654-3128>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.1.138

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Ye. Gutman,
Postgraduate student, specialty 076 Entrepreneurship and Trade,
National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics"

THEORETICAL BASES OF RESEARCH ON INVESTMENT PROVIDING FOR ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN THE AGRICULTURE

У статті узагальнено теоретичні засади інвестиційного забезпечення і запропоновано авторське визначення поняття "інвестиційне забезпечення підприємницької діяльності в аграрному секторі" як система відносин, пов'язаних із плануванням, прогнозуванням, залученням та вкладенням інвестиційних коштів у розвиток, спрямованих на досягнення поставлених цілей, з урахуванням мінливих умов ринкової ситуації, внутрішнього та зовнішнього середовища аграрного підприємства. Визначено змістовно-компонентні характеристики інвестиційного забезпечення аграрних підприємств. Оцінено рівень надходження інвестицій в сільське, лісове та рибне господарство за 2010–2022 рр., визначено тенденції та основні чинники впливу на його рівень. З'ясовано, що за аналізований період обсяги інвестицій в сільське господарство були незначними й особливого впливу на його розвиток не здійснювали.

In today's economic environment, the development of business entities is becoming increasingly challenging. Effective investment management is a key factor in successfully adapting to new challenges and ensuring sustainable growth. The research is based on a systematic approach to studying the problem of investment support for entrepreneurial activity in the agricultural sector of the Ukrainian economy. In formulating the author's understanding of its essence, the methods of analysis and synthesis, analogy and comparison, and logical generalisation were used. The article summarises the theoretical foundations of investment provision and offers the author's own definition of the concept of 'investment provision of entrepreneurial activity in the agrarian sector' as a system of relations connected with planning, forecasting, attraction and investment of investment funds into development aimed at achievement of the set goals, taking into account changing conditions of the market situation, internal and external environments of an agrarian enterprise. The content and component characteristics of investment provision of agricultural enterprises are determined. The level of investment in agriculture, forestry and fisheries in 2010–2022 is estimated, trends and main

factors influencing its level are identified. It was found that during the analysed period, the volume of investments in agriculture was insignificant and did not have a particular impact on its development. Investment providing for entrepreneurial activity in the agrarian sector has its own peculiarities, especially under the influence of wartime and post-war recovery, which require careful risk analysis, assessment of potential obstacles and opportunities for growth in conditions of uncertainty and instability. Ways to solve the problems in the field of investment providing for agrarian enterprises that arise during these periods should include a comprehensive approach that should ensure stable business conditions, a high-quality legal framework and support from the state.

Ключові слова: капітальні інвестиції, іноземні інвестиції, аграрні підприємства, інвестиційне забезпечення.

Key words: capital investments, foreign investments, agrarian enterprises, investment providing.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Аграрний сектор завжди відігравав важливу роль у суспільному житті та економіці України. І це не дивно, адже Україна володіє найбагатшими й найродючішими ґрунтами, майже 70% території країни зайнято під сільськогосподарськими угіддями, 15,6% — під лісами та іншими лісовкритими площами; третина населення проживає в сільській місцевості, де основним видом діяльності й зайнятості є сільське, лісове та рибне господарство. Згідно з офіційними статистичними даними, аграрний сектор продукував в середньому за 2000—2023 роки близько 10% валового внутрішнього продукту, в галузі задіяно понад 17% населення країни. Аграрний сектор є основним джерелом надходжень валютної виручки в країну — його частка в сукупному експорті України становить 36,1% (коди товарів 1-14) та 60,8% (коди 1-24).

Однак, для того, щоб розвиток продовжувався й позитивна динаміка спостерігалася у воєнний період та в період повоєнного відновлення, причому, щоб цей розвиток був інтенсивним, а не екстенсивним, високотехнологічним, на основі сталості та з урахуванням євроінтеграційних устремлінь нашої держави, — необхідним є ефективне та результативне інвестиційне забезпечення галузі. Адже саме інвестиції є каталізатором розвитку, тим поштовхом, що сприяє технологічному прориву, розробці й впровадженні нових високопродуктивних сортів сільськогосподарських культур та гібридів тварин, сучасних щадних технологій обробітку ґрунту та вирощування культур, збільшення обсягів виробництва, зростання зайнятості, підвищення доходів населення тощо. На жаль, навіть у довоєнний період обсяги інвестування в галузь були несуттєвими — за період 2010—2021 рр. частка капітальних інвестицій у ВВП сільського господарства в середньому становила 12,5%, окрім того за цей час відбулося її зменшення на 1,5 в. п.

Однак, перш ніж говорити про результативність та ефективність інвестиційного забезпечення аграрних підприємств чи шляхи їх підвищення, необхідно визначитися, якою є сутність цієї категорії.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок в обґрунтування теоретичних засад дослідження сутності інвестиційного забезпечення, в тому числі аграрних підприємств, зробили Безп'ята І. В., Білоткач О. В., Вахович І. М., Вдовенко Н., Войшвілло Л. В., Денисюк Г. Л., Захарчук О. В., Кісіль М. І., Коденська М. Ю., Кожемякіна М. Ю., Колесник О. О., Котляров В. О., Крюкова І. О., Лупенко Ю. О., Маргасова В., Масюк О. В., Мохненко А. С., Назаренко С., Павлова Г. Є., Параконний С. В., Резнік Н. П., Слободяник А. М., Шпанковський І. В. та ін.

Віддаючи належне попереднім науковим здобуткам, тим не менш залишається потреба у проведенні системного дослідження сутності та в подальшому розробки дієвих механізмів інвестиційного забезпечення вітчизняних аграрних підприємств з огляду на необхідність використання резервів та потенційних можливостей у сучасних умовах функціонування аграрного сектору економіки України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є узагальнення теоретичних основ та удосконалення сутнісно-змістовного наповнення поняття "інвестиційне забезпечення підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки України".

Для досягнення визначеної мети були сформульовані такі дослідницькі завдання:

- узагальнити та розвинути теоретичні засади дослідження поняття "інвестиційне забезпечення";
- запропонувати та обґрунтувати власне розуміння сутності "інвестиційне забезпечення підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки України".

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Дослідження ґрунтується на системному підході до вивчення проблеми. Для досягнення мети і розв'язання поставлених у статті завдань використано різні методи наукового пізнання. Зокрема, при дослідженні теоретичних основ інвестиційного забезпечення підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки та при формулюванні авторського розуміння його сутності було застосовано методи аналізу і синтезу, аналогії й

Таблиця 1. Місце аграрного сектору в економіці України, 2000—2023 рр., %

Показники	Роки								2021 до 2000, в. п.	2021 до 2015, в. п.	2023 до 2021, в. п.
	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023			
Частка аграрного сектору у ВВП країни	13,8	9,2	7,4	12,1	9,3	10,9	8,6	7,4	-2,9	-1,2	-3,5
Частка сільського господарства (коди 1-14) у експорті країни	5,0	7,1	9,3	23,1	26,5	24,8	33,8	36,1	19,8	1,7	11,3
Частка аграрного сектору (коди 1-24) у експорті країни	6,9	12,6	19,4	38,3	46,1	40,7	53,0	60,8	33,8	2,4	20,1
Частка населення, зайнятого в сільському господарстві	21,6	19,4	15,4	17,5	17,1	17,2	19,1	19,0	-4,4	-0,3	1,8

Джерело: Розраховано автором на даними Державної служби статистики України.

порівняння, логічного узагальнення. Для оцінки стану інвестиційного забезпечення аграрного сектору вітчизняної економіки використовувалися економіко-статистичні методи (порівняльного аналізу, середніх і відносних величин, трендовий аналіз, індексний тощо). Застосування абстрактно-логічного інструментарію дозволило сформулювати висновки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як зазначалося, сільське господарство і аграрний сектор національної економіки загалом відіграють провідну роль у розвитку країни в цілому. Окремі показники діяльності галузі наведені в табл. 1.

Звісно, під час повномасштабної російсько-української війни, окремі показники діяльності галузі погіршилися — і це логічно. Адже частина території України знаходиться під окупацією, на частині території ведуться чи велися бойові дії, щодня відбуваються ракетні обстріли, руйнується виробнича й логістична інфраструктура, елеватори, склади, розкрадається сільськогосподарська техніка, засмічуються ґрунти й водойми шкідливими речовинами, вибуховими пристроями, знищується урожай та погोलів'я тварин тощо. Як зазначає у своєму інтерв'ю в. о. міністра Міністерства сільського господарства та продовольства України Тарас Висоцький аграрний сектор України за два з половиною років війни зазнав збитків на понад 11 млрд дол. США. [1] Проте, незважаючи на всі ті труднощі, з якими стикаються аграрії під час війни, аграрний сектор в повній мірі продовжує виконувати свою архіважливу місію — сприяти продовольчій безпеці не тільки України, а й численним країнам світу.

На противагу показникам виробництва й експорту, обсяги інвестування в галузь, на жаль, навіть у довоєнний період були несуттєвими — максимальне значення у 1693,3 грн на 1 га сільськогосподарський угідь у 2021 р. За період 2010—2021 рр. обсяги капітальних інвестицій в сільське господарство України зросли у 6,3 раза, однак починаючи з 2015 р. темпи їх приросту суттєво ско-

ротилися — збільшення у 2,3 раза. Аналогічні тенденції спостерігалися і при оцінці відносних показників, а саме обсягах капітальних інвестицій на 1 га сільськогосподарських угідь чи на одного зайнятого в галузі (табл. 2). Однак, якщо прослідкувати частку капітальних інвестицій у валовій доданій вартості, що генерується у сільському господарстві, то слід відмітити протилежну тенденцію. А саме — за період 2010—2021 рр. частка капітальних інвестицій зменшилася на 1,5 в. п. і в середньому за період становила близько 12,5%, що є значно нижчим від рекомендованого рівня в 25—30% — індикатора інвестиційної безпеки країни, при якому відбувається економічний ріст економіки (при цьому обсяг вітчизняних інвестицій має бути не нижчим 17% ВВП). Обсяги іноземних інвестицій в сільське господарство за

аналізований період були незначними й особливого впливу на його розвиток не здійснювали (табл. 2).

Низький рівень надходження інвестицій в галузь пояснюють різними чинниками, об'єднаними в поняття "несприятливий інвестиційний клімат". Однак, на нашу думку, першочерговим тут є неефективність чи недостатня ефективність інвестиційного забезпечення. Проте, насамперед, варто з'ясувати, що собою являє "інвестиційне забезпечення підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки".

У сучасних трансформаційних умовах інвестиції є одним із найважливіших інструментів розвитку як світової, так і вітчизняної економіки та її галузей. Це твердження є основною домінантою теорії інвестиційного забезпечення зарубіжними й українськими науковцями та практиками. Проблема інвестиційного забезпечення вже давно набула особливого наукового значення і з позицій сучасної економічної науки розглядається як важлива складова сталого розвитку і як важливий показник соціально-економічного благополуччя будь-якої країни світу, економічного розвитку її галузей й господарюючих суб'єктів.

Однак, незважаючи на численні напрацювання, аналіз економічної літератури дає вагомий підстави стверджувати, що на сьогодні залишається недостатньо дослідженим питання інвестиційного забезпечення діяльності аграрних підприємств. Наприклад, вітчизняне законодавство взагалі не дає тлумачення такої економічної категорії. Дослідженню змісту цієї категорії й присвячена ця стаття.

Перш ніж перейти до поняття "інвестиційне забезпечення" варто зрозуміти, що собою являє категорія "забезпечення". Так, у Великому тлумачному словнику сучасної мови [8] "забезпечення" подається як 1) дія, 2) матеріальні засоби до існування і 3) сукупність засобів. Вікіпедія стверджує, що забезпечення — це сукупність комплекс заходів тощо. [9]

В тлумачному словнику економіста [10, с. 130] забезпеченню дається більш широке визначення: як "сукупність заходів і коштів, створення умов, що сприяють

нормальному здійсненню економічних процесів, реалізації запланованих програм, проєктів, підтримці стабільного функціонування економічної системи та її об'єктів, усуненню порушень нормативних актів".

Також поняття "забезпечення", виходячи з різних сфер його застосування, трактують як комплекс організаційних, економічних, соціальних та інших заходів; сукупність умов і зобов'язань, засобів; заплановані і систематичні дії тощо [11, с. 104—105]. В науковій літературі розглядаються різні його види: апаратне забезпечення, програмне забезпечення, математичне забезпечення, матеріально-технічне, оперативне, фінансове, інформаційне забезпечення тощо.

Опрацювання літературних джерел щодо визначення поняття "інвестиційне забезпечення" також переконало, що наразі серед науковців, фахівців у сфері інвестування відсутнє єдине бачення і розуміння його трактування. Багато дослідників ототожнюють "інвестиційне забезпечення" з такими поняттями як "інвестиції" [12; 13], "інвестування" [14; 15], "інвестиційні ресурси" [14; 16], "інвестиційна діяльність" [15; 17], "інвестиційний процес" [18; 19] і навіть "інвестиційний потенціал". На нашу думку ці поняття не в повній мірі відповідають сутності інвестиційного забезпечення, є вужчими за своїм значенням і застосуванням. Адже, просто наявність вільних коштів недостатньо для того, щоб говорити про інвестиційну діяльність, її доцільність, результативність, можливість розвивати підприємство. Необхідне сприятливе внутрішнє і зовнішнє середовище, яке й забезпечить ці можливості. Зокрема на цьому наголошує Кісіль М. І. Він визначає інвестиційне забезпечення як "сукупність різноманітних умов, ресурсів, економічних механізмів, важелів і заходів, необхідних для забезпечення нормального (заданого) перебігу інвестиційних процесів" [20; 21]. Практично ідентичне цьому дає визначення інвестиційному забезпеченню Колесник О. О. [22].

Формулювання, дане Кісілем М. І. [20], але з позицій мотиваційних підходів, поглибила Коденська М. Ю. [23]. Зокрема, на її думку "інвестиційне забезпечення як економічна категорія відображає багатоаспектність організаційно-економічних умов, засобів, заходів та економічних взаємовідношень, що проявляються в процесі руху вартості, авансованої у капітал з метою формування, нагромадження і використання інвестиційних ресурсів для розвитку аграрно-промислового виробництва й людини — головної продуктивної сили суспільства" [23, с. 63].

На безумовну увагу заслуговує визначення поняття "інвестиційне забезпечення аграрного сектора", яке сформулювала Безп'ята І. В. [24]. Дослідниця трактує

Таблиця 2. Характеристика інвестицій в сільському, лісовому та рибному господарстві України, 2010—2022 рр.

Показник	2010	2015	2020	2021	2022	2021 р. до 2010 р.	2021 р. до 2015 р.	2022 р. до 2021 р.
Капітальні інвестиції в сільське, лісове та рибне господарство, млн грн	11062,6	30154,7	50679,7	69950,3	51439,4	у 6,3 раза	у 2,3 раза	73,5%
Капітальні інвестиції в розрахунку на 1 га с.-г. угідь, грн/га	266,0	726,4	1226,8	1693,3	1245,2	у 6,4 раза	у 2,3 раза	73,5%
Капітальні інвестиції в розрахунку на 1 зайнятого в сільському господарстві, грн	3550,7	10504,7	18624,0	25977,8	19682,9	у 7,3 раза	у 2,5 раза	75,8%
Прямі іноземні інвестиції в сільське, лісове та рибне господарство, млн дол. США (на кінець року)	730,7	500,6	444,9	484,6	378,4	66,3%	96,8%	78,1%
Частка капітальних інвестицій у валовій доданій вартості, %	13,3	12,6	12,9	11,8	12,1	-1,5 в. п.	-0,8 в. п.	0,3 в. п.
Частка прямих іноземних інвестицій у валовій доданій вартості, %	7,0	4,6	3,1	2,2	2,9	-4,8 в. п.	-2,3 в. п.	0,6 в. п.

Джерело: Розраховано за даними Державної служби статистики України [2-5] та Національного банку України [6; 7].

його як "...складну динамічну систему, цільове призначення якої полягає в сприянні прогресивному розвитку сільського господарства й господарського комплексу в цілому шляхом пошуку, залучення, розподілу і вкладення грошових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів різних джерел походження з урахуванням сукупного впливу факторів макро— та мікросередовища для досягнення перспективних соціально-економічних цілей" [24, с. 19].

Інвестиційне забезпечення розвитку підприємства як "сукупність різноманітних умов, ресурсів, економічних механізмів, важелів і заходів, які забезпечують заданий перебіг інвестиційного процесу та у довготривалій перспективі приводять до зміни кількісних і структурних характеристик підприємства, його переходу у новий якісний стан та здатності протистояти негативному впливу зовнішнього середовища" розглядають Білоткач О. В. та Павлова Г. Є. [25, с. 30].

Мохненко А. С. [26] пропонує досліджувати не просто інвестиційне забезпечення, а механізм інвестиційного забезпечення, трактуючи його як сукупність взаємопов'язаних форм, методів і важелів, що сприяють задоволенню потреби в інвестиційних ресурсах.

Таким чином, доцільно зробити висновок, що поняття "інвестиційне забезпечення" є предметом вивчення багатьох науковців і наразі відсутнє єдине бачення його змісту. Окремі науковці сприймають його як процес, інші як систему, сукупність умов чи комплекс заходів. Однак, незважаючи на відмінності у підходах щодо трактування поняття, інвестиційне забезпечення розглядається у першу чергу як суто економічний процес та явище. Разом з тим, на нашу думку, є певна дилема у підходах до розуміння сутності інвестиційного забезпечення. З одного боку, воно розглядається як основа економічного розвитку, що сприяє досягненню бажаних результатів (отримання прибутку, вихід на нові рин-

ки, розширення й модернізація господарської діяльності, створення робочих місць тощо). З іншого боку, інвестиційне забезпечення в свою чергу потребує стійкого економічного розвитку, зокрема, макроекономічної й політичної стабільності, сприятливого ділового середовища та нормативно-правового забезпечення.

Узагальнюючи результати аналізу сучасних теоретичних основ дослідження інвестиційного забезпечення стає очевидним, що вивчення даної категорії не обмежується тільки економічним аспектом. Суттєвий вплив на інвестиційне забезпечення, його активність, ефективність та результативність, здійснюють різні інститути. Тому до складових інвестиційного забезпечення доцільно включити інституційне забезпечення інвестиційної діяльності. Важливим в цьому плані є також наявність інвестиційної інфраструктури — розвиненого інвестиційного ринку, інвестиційних посередників тощо.

Виходячи з зазначеного, згідно системного та комплексного підходів, нами виокремлено такі елементи (складові) інвестиційного забезпечення, що візуалізовано на рис. 1:

інвестиції та їх типи (інвестиційні кошти — приватні, державні, капітальні внутрішні, іноземні; типи інвестицій — інвестиції в технології, в розробку нових продуктів та розвиток виробництва, інвестиції у транспортну, виробничу та складську інфраструктуру, інвестиції у маркетинг та логістику, інвестиції в розвиток персоналу);

джерела інвестування (власні кошти, залучені, позичкові кошти, гранти, бюджетні асигнування, благодійні внески тощо);

суб'єкти інвестування (приватні особи, суб'єкти господарської діяльності, банки, інвестиційні фонди, державні органи, органи місцевого самоврядування, іноземні уряди, міжнародні організації, благодійні організації);

об'єкти інвестування (основні фонди і оборотні кошти, земля, об'єкти природи, довгострокові біологічні активи тваринництва та рослинництва);

кадрове забезпечення (персонал підприємства, рівень його кваліфікації в сфері інвестиційної діяльності, мотивація тощо);

нормативно-правове забезпечення (законодавча та нормативно правова база регулювання сфери інвестування);

інфраструктурне забезпечення (кредитно-фінансова та інвестиційна інфраструктура);

інституційне забезпечення (державні й недержавні, формальні й неформальні інститути);

інформаційне забезпечення (інформаційні ресурси, інформаційно-аналітичні технології, технічні засоби, програмне забезпечення інвестиційного процесу);

інвестиційна політика, як держави, так і безпосередньо підприємства (система дій, регулятивних заходів державного впливу, інвестиційних пріоритетів, формування вмотивованості суб'єктів інвестиційної діяльності тощо).

Рис. 1. Складові інвестиційного забезпечення підприємств аграрного сектору

Джерело: сформовано автором за результатами власного дослідження.

Особливістю підприємств аграрного сектору є те, що їхня діяльність пов'язана не тільки з використанням матеріальних активів, як-то механізми, обладнання, транспорт, будівлі, але й з біологічними об'єктами — тваринами, рослинами тощо. Також специфічним активом в аграрному секторі є земля. Відповідно інвестиційне забезпечення аграрних підприємств в певній мірі відрізнятиметься від підприємств, що функціонують у інших видах економічної діяльності саме цими особливостями. Процес інвестування, як складова інвестиційного забезпечення, в аграрному секторі є більш капіталомістким, йому притаманні вищі й більш різноманітні ризики, та й термін окупності буде більш тривалим у часі.

Підсумовуючи результати аналізу економічної наукової літератури та нормативних документів, пропонуємо таке визначення: інвестиційне забезпечення діяльності підприємств аграрного сектору економіки — це система відносин, пов'язаних із плануванням, прогнозуванням, залученням та вкладенням інвестиційних ресурсів у розвиток підприємства, спрямованих на досягнення поставлених цілей, з урахуванням мінливих умов ринкової ситуації, внутрішнього та зовнішнього середовища аграрного підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

За результатами дослідження доцільно зробити такі висновки.

Інвестиційне забезпечення є важливим чинником розвитку підприємств в цілому, й аграрних зокрема. Однак, орієнтуючись на офіційні статистичні дані, варто відмітити, що на сьогодні інвестиції через незначні їх обсяги не мають суттєвого впливу на стан функціонування й не сприяють розв'язанню пріоритетних завдань розвитку аграрних підприємств, особливо якщо мова йде про мікро- та малі підприємства, фермерські господарства.

Недостатні обсяги інвестицій спричинені численними факторами, як-то російсько-українська війна, політична нестабільність в країні, громіздка законодавча

база з питань інвестиційного забезпечення, нерозвиненість інфраструктури інвестиційного ринку, дефіцит власних обігових коштів та ін.

Інвестиційне забезпечення підприємницької діяльності в аграрній сфері має свої особливості, особливо в умовах воєнного часу, які потребують уважного аналізу ризиків, оцінки потенційних перешкод та можливостей для зростання в умовах невпевненості та нестабільності. Шляхи вирішення проблем, які постають у ці періоди, передбачають комплексний підхід, що включає політичні, економічні, соціальні та інституційні зміни. Такий підхід повинен забезпечити стабільні умови бізнесу, якісну правову базу та підтримка з боку держави. Загалом, інвестиції в аграрний сектор економіки України можуть стати ключовим фактором для зростання виробництва, підвищення економічного розвитку сільських територій та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Відтак перспективними подальшими науковими розвідками варто вказати оцінку ступеня впливу різних чинників на інвестиційне забезпечення аграрних підприємств, виокремлення найбільш вагомих з них, розробка ефективного й результативного організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки.

Література:

1. Висоцький — про збитки агросектору внаслідок війни: Вже \$11 мільярдів і сума зростає. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3897076-visockij-pro-zbitki-agrsektoru-vnaslidok-vijni-vze-11-milardiv-i-suma-zrostaє.html>
2. Виробництво та розподіл валового внутрішнього продукту за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/vvp/vvp_ric/arh_vtr_u.htm
3. Сільське господарство України в 2020 році: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2021. 232 с.
4. Квартальні розрахунки валового внутрішнього продукту України за 2010—2021 роки: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2022. 129 с.
5. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_rik/arh_nved_u.htm
6. Залишки за інструментами прямих інвестицій за регіонами, країнами світу та видами економічної діяльності. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#5>
7. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates>
8. Великий тлумачний словник сучасної мови. URL: <https://slovyk.me/dict/vts/%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F>
9. Забезпечення. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F>
10. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник економіста / за ред. проф. С. М. Гончарова. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
11. Словник економіста та підприємця / А. М. Туренко, І. А. Дмитрієв, О. С. Іванілов, І. Ю. Шевченко. Харків: ХНАДУ, 2018. 340 с.
12. Параконний С. В., Войшвілло Л. В., Шпанковський І. В. Напрями інвестиційного забезпечення розвитку економічного потенціалу підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2011. № 11 (153), ч. 1. С. 68—76.
13. Лупенко Ю. О., Захарчук О. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. Економіка АПК. 2018. № 11. С. 9—18.
14. Крюкова І. О. Пріоритети розвитку інвестиційної діяльності в аграрному секторі України у контексті сучасних європейських тенденцій. Інноваційна економіка. 2021. № 1—2. DOI: 10.37332/2309-1533.2021.1-2.2
15. Назаренко І. М. Аналіз інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіонів України. Проблеми економіки. 2015. № 4. С. 136—143.
16. Кожем'якіна М. Ю. Інвестиційне забезпечення як основа розвитку аграрної економіки України. Економіка АПК. 2009. № 12. С. 68—73.
17. Вахович І. М., Денисюк Г. Л. Концептуальні засади інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону. Актуальні проблеми економіки. 2011. № 1. С. 138—144.
18. Масюк Ю. В. Ключові аспекти інвестиційного забезпечення аграрних підприємств. Агросвіт. 2021. № 7—8. С. 67—71. DOI: 10.32702/2306&6792.2021.7-8.67.
19. Резнік Н. П., Слободяник А. М., Котляров В. О. Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності агропромислових формувань: монографія. Київ: ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. 344 с.
20. Кісіль М. І. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України в стратегічній перспективі. Вісник аграрної науки. 2018. № 1. С. 78—82.
21. Кісіль М. І. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного виробництва та сільських територій. Менеджмент: зб. наук. праць. 2009. № 11. С. 225—232.
22. Колесник О. О. Оцінка інвестиційного забезпечення розвитку туризму в Україні. Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. 2011. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_20.
23. Коденська М. Ю. Мотиваційні чинники інвестиційного забезпечення розвитку аграрно-промислового виробництва. Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. 2013. № 2. С. 62—66.
24. Безп'ята І. В. Інвестиційне забезпечення аграрного сектора економіки: монографія. Миколаїв: МНАУ, 2016. 337 с.
25. Білоткач О. В., Павлова Г. Є. Теоретико-методичні основи інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 15 (1). С. 29—32.

26. Мохненко А. С. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства регіону. Таврійський науковий вісник. Серія: Економічні науки. 2012. № 82. С. 273—277.

References:

1. Vysotsky, T. (2024), "On the losses to the agricultural sector as a result of the war: Already \$11 billion and the amount is growing", Ukrinform, [Online], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3897076-visockij-pro-zbitki-agrsektoru-vnaslidok-vijni-vze-11-milardiv-i-suma-zrosta.html> (Accessed 23 December 2024).
2. State Statistics Service of Ukraine (2024), "Production and distribution of gross domestic product by type of economic activity", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/vvp/vvp_ric/arh_vtr_u.htm (Accessed 17 October 2024)
3. State Statistics Service of Ukraine (2023), Sil's'ke gospodarstvo Ukrainy za 2022 rik: statystychnyj zbirnyk [Agriculture of Ukraine for 2022. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.
4. State Statistics Service of Ukraine (2023), Kvartalni rozrakhunky valovoho vnutrishnoho produktu Ukrainy za 2010-2022 roky: statystychnyi zbirnyk [Quarterly gross domestic product estimates of Ukraine for 2010—2022. Statistical publication], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.
5. State Statistics Service of Ukraine (2024), "Capital investments by directions by types of economic activity", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_rik/arh_nved_u.htm (Accessed 23 December 2024)
6. National Bank of Ukraine (2024), "Direct Investment Positions by Instruments, Regions, Countries, Types of Economic Activity", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#5> (Accessed 14 November 2024)
7. National Bank of Ukraine (2024), "Official Exchange Rates", available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates> (Accessed 14 November 2024)
8. Large Explanatory Dictionary of Modern Language (2024), "Providing", available at: <https://slovyk.me/dict/vts/%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F> (Accessed 23 December 2024).
9. Wikipedia (2024), "Providing", available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F> (Accessed 23 December 2024).
10. Honcharov, S. M. and Kushnir, N. B. (2009), Tlumachnyi slovnyk ekonomista [Economist's Explanatory Dictionary], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.
11. Turenko, A. M., Dmytriiev, I. A., Ivanilov, O. S. and Shevchenko, I. Yu. (2018), Slovyk ekonomista ta pidpriemtstva [Dictionary of economist and entrepreneur], KhNADU, Kharkiv, Ukraine.
12. Parakonnyi, S. V., Voishvillo, L. V. and Shpankovskyi, I. V. (2011), "Directions of investment support for the development of the economic potential of the enterprise", Visnik of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, vol. 11 (153), pp. 68—78.
13. Lupenko, Yu. and Zakharchuk, O. (2018), "Investment provision of innovative development of Ukrainian agriculture", Ekonomika APK, vol. 25 (11), pp. 9—18. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201811009>
14. Kryukova, I.O. (2021), "Priorities for the development of investment activity in the agricultural sector of Ukraine in the context of modern European trends", Innovative Economy, vol. 1—2. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.1-2.2>
15. Nazarenko, I. M. (2015), "Analyzing the Investment Support of Agricultural Enterprises in Ukrainian Regions", The Problems of Economy, vol. 4, pp. 136—143.
16. Kozhemiakina, M. Yu. (2009), "Investment support as the basis for the development of the agrarian economy of Ukraine", Ekonomika APK, vol. 12, pp. 68—73.
17. Vakhovych, I. M. and Denysiuk, H. L. (2011), "Conceptual principles of investment support for innovative development of the region", Actual problems of economy, vol. 1, pp. 138—144.
18. Masyuk, Yu. (2021), "Key aspects of investment support of agricultural enterprises", Agrosvit, vol. 7—8, pp. 67—71. DOI: [10.32702/2306-6792.2021.7-8.67](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.7-8.67).
19. Reznik, N. P., Slobodanyk, A. M. and Kotliarov, V. O. (2018), Investytsiine zabezpechennia konkurentospromozhnosti ahropromyslovykh formuvan: monohrafiia [Investment support for the competitiveness of agro-industrial formations: monograph], Publishing house "Personal", Kyiv, Ukraine.
20. Kisil, M. I. (2018), "Investment security of further development of agriculture of Ukraine in strategic perspective", Bulletin of Agricultural Science, vol. 1, pp. 78—82.
21. Kisil, M. I. (2009), "Investment support for the development of agricultural production and rural areas", Management: collection of scientific works, vol. 11, pp. 225—232.
22. Kolesnuk, O. O. (2011), "Evaluation of investment development of tourism in Ukraine", Economics. Management. Innovations. Series: Economic Sciences, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_20 (Accessed 23 December 2024).
23. Kodenska, M. Y. (2013), "Motivation factors of investment providing of agrarian and industrial production development", Visnyk Akademii pratsi i sotsialnykh vidnosyn Federatsii profspilok Ukrainy, vol 2, pp. 62—66.
24. Bezpiata, I. V. (2016), Investytsiine zabezpechennia aharnoho sektora ekonomiky: monohrafiia [Investment support for the agricultural sector of the economy: monograph], Mykolayiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine.
25. Bilotkach, O. V. and Pavlova, G. E. (2017), "Theoretical and methodological bases of investment providing for agricultural enterprises development", Uzhorod National University Herald. Series: International Economic Relations and World Economy, vol. 15 (1), pp. 29—32.
26. Mokhenko A. S. (2012), "Investment providing for the development of agriculture in the region", Taurida Scientific Herald. Series: Economics, vol. 82, pp. 273—277.

Стаття надійшла до редакції 26.12.2024 р.